

Forskjeller i funn og formidling

Den 9. februar lanserte vi på Samisk høgskole en ny bok om rein drift som har fått oppmerksomhet i media i Finnmark («Samisk rein drift, norske mytteri» redigert av undertegnede sammen med Inger Marie Gaup Eira og Mikkel Nils Sara). Boka inneholder 11 kapitler hvor 16 forfattere diskuterer ulike temaer knyttet til rein drift. Et hovedbudskap i boka er at forskere, forvaltere og politikere har et overdrevet fokus på reintall og at det skal være for mange rein i forhold til beitegrunnet. I arbeidet med boka har vi blant annet gått kritisk gjennom datagrunnet for påstanden om overbeiting – altså at det er for mange rein i forhold til hva beiteene tåler. Vi viser at dataene ikke gir grunnlag for en slik påstand.

Påstanden om overbeiting er blitt frontet i mediene av forskere ved Norsk institutt for naturforskning (NINA). Etter boklanseringen ble jeg intervjuet av Sáigat, og gjentok da at mengden lav faktisk har økt i den perioden NINA har drevet med overvåking av beiteene på vidda, samtidig som reintallene også har økt. Dette har blitt underkommunisert av forskerne bak disse undersøkelsene.

Den 22. februar har fem NINA-forskere et svar på denne kritikken. Det vil si, de berører knapt temaet jeg tok opp om manglende samsvar mellom funn i beitegranskningene og hva de har formidlet til medier og myndigheter. I stedet hopper de på måfå rundt i de ulike bokkapitlene våre og tar opp diverse mer perifere temaer. De fem forskerne unnviker med andre ord kritikken og krydrer i stedet innlegget sitt med tilfeldige digresjoner.

NINA har etablert 52 målefelt langs flere nord-sør-aksler på Finnmarksvidda hvor de har målt og veid vegetasjonen i 1998, 2005 og 2010. I tillegg undersøkte de 19 av disse målefeltene i 2013. De gjennomsnittlige resultatene for målingene viser kort fortalt at laven har økt betraktelig fra 1998 til 2013, selv om det er lokale og tidsmessige variasjoner. Dette har ikke NINA-forskerne formidlet til allmenheten. I stedet etterlater de et inntrykk av at dataene støtter ideen om krise på vidda med raskt tap av lav forårsaket av for mange rein. Dette er også den almene fortellingen som formidles i media, men som det ikke er grunnlag for. Kapittel 5 i boka vår gir mer detaljer om denne diskusjonen inkludert en diskusjon av resultatene fra NINAs beitegranskninger og hvordan disse resultatene er blitt for-

REINDRIFT: Professor Tor A. Benjaminsen har stilt seg kritisk datagrunnet for påstanden om overbeiting – altså at det er for mange rein i forhold til hva beiteene tåler. Nå går han i rette med NINA-forskere. (Illustrasjonsbilde: Freddy L. Larsen)

dreid i instituttets formidling. Dette gjentok jeg i intervjuet i Sáigat, og det er pussig at de involverte forskerne ikke forholder seg til denne kritikken i sitt svar.

Generelt økte både lav og reintall i perioden 1998-2005. I en forskningsartikkel publisert i 2012 påpeker NINA-forskerne at det har vært en «rapid recovery», altså en rask gjenvekst av lavdekket. I sine uttalelser til media kaller imidlertid disse forskerne økningen i lavmengden for «stabilisering». I en debatt i Dagbladet i 2011 poengterte to kolleger og jeg nettopp at lavdekket hadde økt i denne perioden samtidig som reintallene også økte betraktelig. I svaret til oss benektet forbausende nok NINA-forskerne at reintallene økte i denne perioden: «I perioden 1998-2006 reduseres reintallet og i samme periode registreres en moderat økning i lavdekket noe som korrelerer sterkt med reintallsreduksjonen ved årtusenskiftet», skriver forskerne i Dagbladet. Denne påstanden om at reintallene gikk ned i denne perioden er imidlertid feilinformasjon. Det kan enhver interessert leser selv sjekke ved å studere de offisielle reintallene fra Reindriftsforvaltningen.

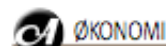
NINAs siste beitegranskings-

rapport er basert på en mer begrenset undersøkelse, med kun 19 målefelt. Derfor er mulighetene for sammenlikning med tidligere undersøkelser begrenset. På tross av dette presenterer NINA rapporten på sin egen hjemmeside under overskriften «For mange rein fører til mindre lav på vidda». Det er tre problemer med dette utsagnet: For det første er kun 19 målefelt på den sørligste delen av vidda undersøkt, og disse feltene er ikke representative for vidda. For det andre gir ikke resultatene fra disse 19 feltene grunnlag for en slik krisefremstilling. For det tredje er gjengroingen på vidda en viktig faktor i vegetasjonsendringene, inkludert endringer i lavmattene. Hvor mye av disse endringene skyldes klimaendringer? Dette reflekteres ikke i NINAs formidling med fokus på reintall. NINAs presentasjon av denne rapporten førte forøvrig til at NRK omtalte rapporten under overskriften «For mye rein og for lite mat». NINA-forskerne hevder at deres formidling er basert på fagfelle-vurderte publikasjoner i motsetning til kritikken vi reiser. Den siste fagfelle-vurderte artikkelen basert på beitegranskningene er imidlertid fra 2012 og har et hovedbudskap om at lavbeiteene har tatt seg raskt inn igjen etter en nedgangsperiode. Dette

er ikke et budskap som disse forskerne har gått inn for å formidle til et allment publikum. For interessert lesere har vi forøvrig en fagfelle-vurdert artikkel fra 2015 som nettopp diskuterer spørsmålet om «overbeiting» og forholdet mellom reintall og beiter som er publisert i Norsk geografisk tidsskrift (med tittelen «Misreading the Arctic landscape...») og som er gratis tilgjengelig på nettet.

Formidlingen som vi hittil har sett fra NINA-forskerne bærer preg av å oppfylle forventninger fra en statsforvaltning som ikke bare har vært oppdragsgiver for forskerne, men som også har investert mye i forvaltningsstiltak basert på feiloppfatninger. Situasjonen vitner om at forskningen på dette området alt for lenge har vært så å si totalt dominert av ett forskningsmiljø. Det er positivt at NINA-forskere i innlegget sitt i Altaposten sier at de ikke vil assosieres med begrepet «overbeiting». Dette er et klart fremskritt. Det er å håpe at NINA og de involverte forskerne i fortsattelsen blir mer faktaorienterte i formidlingen av sine forskningsresultater.

Tor A. Benjaminsen
Professor
Norges miljø- og
biovitenskapelige universitet

Vendepunkt for norsk økonomi

Lav oljepris gjør at norsk økonomi er ved et vendepunkt, der Norge går fra å være en ressursøkonomi til å være en kunnskapsøkonomi. Oljen vil fortsatt være en viktig del av norsk næringsliv i fremtiden, men alt tyder på at oljesektoren vil bidra mindre til økonomisk vekst i årene fremover. Dette er en situasjon som alle ressursbaserte økonomier må ta høyde for, og det hjelper ikke at Ap-politikere ignorerte advarselne og gjorde norsk økonomi stadig mer oljeavhengig i perioden 2005-2013.

Produktivitetskommissjonens siste rapport peker på hva som bør gjøres for å øke den langsiktige veksten, og det handler særlig om kompetanse, teknologi og nye kunnskapsintensive næringer. Rapporten dokumenterer at oljeinntektene i mange år har fungert som en sovepute og at oljeinntektene har hindret helt nødvendige reformer. Rapporten dokumenterer også at formuesskatten kan øke finansieringskostnadene for høyteknologiske oppstartsbedrifter, og at det norske utdanningssystemet frem til nå har overprioritert samfunnsfag på bekostning av teknologitutving. Det må vi gjøre noe med.

Fremskrittspartiet er klar til å gjennomføre omfattende reformer og omstille norsk økonomi til en ny normal-situasjon. FrP er i motsetning til venstresiden ikke redd for å ta kampen mot sterke særinteressegrupper som har interesse av at ting forblir slik de alltid har vært. Arbeiderpartiets vingling og utrygghet om arbeidsplasser er det siste Norge trenger i dagens situasjon. Det Norge dermed trenger er omfattende FrP-reformer, gode ram-

Voksne i gatene

Landsforeningen for oppsøkende sosialt ungdomsarbeid (LOSU) ønsker å benytte an-

debatten i media er med på å skape en polarisering mellom ekstreme ytterpunkter uansett

anerkjenne oppsøkende tjenester rundt i landet, som består av voksne med høy sosialfaglig

De oppsøkende sosialarbeidere treffer ungdom på ungdommens arena og møter dem